

Ergo peccat, & inordinatè agit, cùm peccatum & inordinatio sit, in amore sui ultimò quiescere.

Respondeo eum qui dolet de peccatis propter peccatas inferni, dupliciter in amore sui, ex quo dolor ille nascitur, posse ultimò quiescere: primò positivè & contrarie, excludendo nimis relationem talis amoris & sui ipsius in Deum: secundò negativè tantum, sive præcisivè, non referendo illum amorem, & actum doloris de peccatis ex eo provenientem, in Deum. Qui primo modo dolet de peccatis, fateor quod illum actum de se bonum viciat, apponendo ei malam circumstantiam. Sed nego quod dolens de peccatis secundo modo, qualis est qui veram attritionem de illis habet, propter solum gehennæ meum, sic se habeat, atque adeò inordinatè agat. Quod potest hoc exemplo illustrari & explicari: Ille qui elicit aliquem actum virtutis moralis, puta temperantia, vel justitia, ob solam honestatem qua reperitur in objecto illarum virtutum, non referendo ipsam per charitatem in Deum ut ultimum finem, non peccat, nec inordinatè agit, ut docent communiter Theologi contra Michaëlem Bajum; quia nimis ralem honestatem & bonitatem moralem non respicit tanquam finem ultimum, sed duntaxat tanquam finem proximum, nec excludit positivè relationem ipsius ad Deum, ad quem ut ad omnis honestatis & bonitatis fontem ex natura sua tendit, sed ad id merè præcisivè & negativè se habet. Idem cum proportione dicendum est de timore gehennæ, seu de attritione ex tali metu concepta.

32. Objicunt insuper Adversarij aliqua SS. Patrum testimonia, quibus assentir, hominem numquam sine charitate justificari. Sed facile responderetur, haec intelligi debere de charitate antecedente, vel consequente; semper enim charitas vel antecedit justificationem peccatoris, ut quando justificatur extra Sacramentum per actus contritionis vel charitatis, qui ultimò ad gratiam justificantem disponunt: vel illam comitatur aut subsequitur, ut nimis ejus præceptum seu obligatio, minister, qualitas, integritas, & sigillum, de quibus breviter hinc agendum est.

§. VII.

Quas conditiones habere debet attrito, ut disponat ad justificationis gratiam, in Sacramento pœnitentia obtainendam?

33. Respondeo illam debere habere has quatuor conditiones, nempe quod sit vera, supernaturalis, universalis, & efficax, seu voluntatem peccandi excludens. In primis enim quod debeat esse vera, & non sufficiat apparentis seu existimata, manifestum est, quia attrito est materia sacramenti pœnitentiae, sicut aqua est materia Baptismi: Sed ad materiam Baptismi requiritur vera aqua, & non sufficit apparentis seu existimata: Ergo pariter ad valorem & effectum sacramenti pœnitentiae, necessaria est vera attrito, & non sufficit apparentis seu existimata. Secundò quod debeat esse supernaturalis, subindeque non sufficiat attrito naturalis, existimata supernaturalis, constat: tum quia Tridentinum sess. 14. cap. 4. assertit attritionem qua peccatum disponit ad gratiam in hoc sacramento obtinendam, esse donum Dei, & Spiritus Sancti impulsu, quae non convenienter attritioni naturali. Tum etiam, quia dispositio debet esse ejusdem ordinis cum forma ad quam disponit. Tum denique, quia cum peccatum avertat a Deo ut à fine supernaturali, illius retractatio debet esse aliquo modo conver-

Ad hoc enim respondimus supra cap. 2. §. 2. Ne-
atium

sio ad Deum ut finem supernaturalem, subindeque supernaturalis. Ex quo intelliges, motu atritionis qua ad recipiendum hujus sacramenti effectum disponit, debere esse aliquo modo supernaturale; unde quando Tridentinum loco supra citato ait attritionem qua vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennæ & peccatum metu concipitur, ad Dei gratiam in pœnitentia sacramenta impenetranda disponere, hoc debet intelligi de turpitudine opposita aliqui honestati & virtuti supernaturali, & de metu gehennæ & peccatum, qua nobis per fidem revelantur, & à Deo ut Authorē supernaturali infliguntur. Tertiò, quod debet esse universalis, seu se extendens ad omnia peccata mortalia nondum confessa, liquet ex eo quod in sacramentum pœnitentiae unum peccatum mortale non potest remitti sine alio; unde vel tot debent multiplicari attritiones, quot sunt peccata specie diversa, vel dari aliqua, qua habeat motu aliquod universale quod ad omnia peccata mortalia se extendat. Demum, quod debet esse efficax, seu voluntatem peccandi excludens, expresse traditur à Tridentino citato, ubi loquens de attritione, ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennæ & peccatum metu concepta, subdit quod si illa voluntatem peccandi excludat, cum spe venia, ad Dei gratiam in sacramento pœnitentiae impenetrandam disponit.

CAPUT V.

De confessione sacramentali.

Confessio sacramentalis est legitima accusatio pœnitentis de peccatis propriis, facta Sacerdoti, ad eorum absolutionem virtute clavium obtinendam. Circa illam quinque præcipue considerari possunt, nimis ejus præceptum seu obligatio, minister, qualitas, integritas, & sigillum, de quibus breviter hinc agendum est.

§. I.

Præceptum confessionis sacramentalis.

1. Confessionem sacramentalem fuisse à Christo institutam ostendimus supra cap. 1. §. 2. ex quo sequitur illam esse necessariam & præceptam iure divino, ut definit Tridentinum sess. 14. can. 7. & 8. & probat cap. 5. ex verbis illis Christi Joan. 20. *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis &c.* Sacerdotes enim non haberent potestatem retinendi peccata fidelium, si ipsi fideles præceptum à Christo non haberent sua peccata deferendi ad illos. Id etiam probari potest ex eo quod præceptum confessionis in lege Evangelica, successit præcepto contritionis: istud verò ante legem Evangelicam iure divino obligabat peccatores, ut cap. præcedenti §. 2. ostensum est: Ergo pariter in lege Evangelica confessio sacramentalis est iure divino præcepta. Et certè res ita difficultis & humana superbia adeo repugnans, qualis est confessio omnium peccatorum, etiam occulitorum, maximè pudendorum, nunquam in totam Ecclesiam induci potuisse, nisi de ea Christi præceptum per ipsos Apostolos traditum accepisset. Neque obstat quod dicunt hæretici, nempe Nectarium Patriarcham Constantinopolitanum abrogasse usum confessionis in sua Ecclesia, illumne improbaesse Chrysostomum ejus successorem.

Ad hoc enim respondimus supra cap. 2. §. 2. Ne-

atium non abrogasse confessionem privatam, & auricularem, sed publicam tantum, occasione scandali orti ex publica confessione, cuiusdam mulieris, qua ulterius quam par erat in confitendo progressa, palam se accusaverat occulti flagitiū cum Diacono in templo admitti. Item Chrysostomum eandem solū confessionem publicam improbare, dum homil. 5. de penit. & confess. laudans factum Nectarij addit. *Cogitatione fiat delictorum exquisitio; alisque teste sit hoc judicium, solus Deus conscientem videat.* Unde homil. 4. de Lazaro sic ait: *Non cogo te in medium prodire theatrum, non testes requiro.* Quibus verbis manifestè confessionem solū publicam excludit. Quod si interdum etiam Sacerdotem Dei Vicarium excludere videatur, ut homil. 30. in epist. ad Hebreos, ubi ait: *Delicta tua pronuntia, non lingua, sed conscientia tua memoria;* & homil. 8. de penit. *Intra in conscientia tua, adstante nemine;* loquitur de confessione quotidiana, coram solo Deo, per examen conscientiae, & veram contritionem, ad quam ut valde utilē, & per se sufficientem ad remissionem peccatorum (licet non absque onere ex suo tempore sacerdotali iudicio subiecti) fideleshortatur.

Addo quod Chrysostomus, & alii SS. Patres, variis confessionem celebrant encomiis, quod evidēs argumentum est, eam non fuisse ab illis improbatam. Celebris enim est Ambrosij illa sententia lib. 2. de penit. cap. 6. *Solvit criminum nexus verecunda confessio peccatorum.* Et ista Paciani in Parænesi ad pœnitentiam: *Gebennam recordemini quam vobis exomologesis extinguit.* Item Chrysostomus homil. 20. in Genesim: *Confessio (inquit) peccatorum, abolitio est delictorum.* Et homil. 5. antea dixerat, *Confessio peccata lavari, & fiduciam salutis preberi.* Demum celebre & tritum est illud Augustini: *Confessio est salus animarum, dissipatrix vitiorum, restauratrix virtutum, expugnatrix Demonum.* *Quid plura?* Obsernit os inferni, aperi portas paradisi. Eodem sensu intelligendum est illud Ambrosij in cap. 12. Lucae: *Lavant lacryma delictum, quod vocē pudor est confiteri.*

2. Confessio sacramentalis est etiam necessaria jure Ecclesiastico, ut constat ex cap. *Omnis urinque sexus*, de penit. & remiss. defuncto ex Concilio Lateranensi sub Innocentio III. in quo expressè præcipit confessio annua his verbis: *Omnis urinque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis pervenerit, omnia sua peccata, saltem semel in anno, fideliter confiteatur proprio sacerdoti, &c.* Hoc præceptum est determinatio præcepti divini, quantum ad tempus confitendi, quare obligat sub mortalī, & est distinctum à præcepto communicandi in paschate, subindeque obligat per se, & independenter ab illo. Unde qui per annum effet legitimè impeditus à susceptione Eucharistie, teneretur nihilominus ad confessionem sacramentalē; & è contra qui in Paschate non haberet conscientiam peccati mortalis, non teneretur confiteri, benē tamen communicare. Qui verò tunc conscientiam mortalis habent, tenentur quidem prius confiteri, quam communicare, ad id tamen non obligantur, ex vi præcepti annua confessionis (supposito quod in Natali Domini, aut alio quovis anni tempore confessi fuerint) sed ex vi præcepti divini, prohibentis ne quis indignè ad Eucharistiam presumat accedere.

3. Huic præcepto non satisfit per confessionem invalidam, cum illa non præcipiatur, sed prohibeat ab Ecclesia; benē tamen per confessionem validam, sed informem (qua esse possibilem in fra ostendamus) tunc enim impletur præceptum alicuius rei, quando omnia ad essentiam rei præceptæ requisita adhibentur: Sed per confessionem validam, quamvis informem, adhibentur omnia pertinentia ad essentiam confessionis sacramentalis, alioquin non esset valida: Ergo per illam impletur præceptum Ecclesiasticum de annua confessione. Confirmatur: Finis præcepti non cadit sub præcepto: Sed gratia per sacramentum recipienda, cuius privatio reddit sacramentum informe, est finis præcepti confessionis sacramentalis: Ergo non cadit sub præcepto.

§. II.

Minister confessionis sacramentalis.

4. De fide certum est, solū Sacerdotem esse ministerum confessionis sacramentalis. Hoc enim definitum est in Concilio Constantiensi contra VVileph, in Florentino in decreto unionis, & in Tridentino sess. 14. can. 10. ubi dicitur hæc verba Christi Joan. 20. *Quorum remiseritis peccata, solis Sacerdotibus esse dicta, atque illis solis potestatem remittendi peccata fuisse concessam.* Ratio etiam id suadet: tum quia conveniens fuit, ut illi soli haberent potestatem in corpus Christi mysticum, qui potestatem habent in corpus Christi verum, quales sunt soli Sacerdotes. Tum etiam, quia sacramentum pœnitentiae se habet per modum iudicij, unde abolitione a peccatis est actus judicialis: Sed non est conveniens quod in republica bene ordinata omnes sint judges, cum multa requirat actus judicialis, quia non facile possint in quolibet reperiri, ut scientiam, prudentiam, iustitiae zelum, &c. Ergo nec quod omnes sint confessionis sacramentalis ministri.

5. Ex hoc intelliges, in ministro confessionis jurisdictionem esse plane necessariam, non solū ut licite, sed etiam ut validè à peccatis absolvantur, nam etiam ratio iudicij postulat, ut sententia non nisi in subditos feratur. Unde Tridentinum sess. 14. cap. 7. *Quoniam natura & ratio iudicij illud expicit, ut sententia in subditos tantum feratur, persuasum semper in Ecclesia Dei fuit, & verissimum esse hoc Synodus confirmat, nullius momenti absolucionem eam esse quam Sacerdos in eum profert in quem non habet ordinariam aut subdelegatam potestatem.*

6. Dices, quilibet Sacerdos, ex vi sua ordinacionis, & illorum verborum, qua Episcopus in persona Christi profert: *Accipere Spiritum Sanctorum, quorum remiseritis peccata remittuntur eis, &c.* recipit potestatem absolvendi à peccatis: Ergo ut possit ab illis absolvere, non requiritur jurisdictione.

Respondeo tunc quemlibet Sacerdotem recipere potestatem physicam, sive ordinis, ad absolvendum à peccatis, constitut in charactere Sacerdotali: Sed antequam Episcopus prædicta verba proferat, Sacerdos charactere sacerdotali infingit; cùm ille imprimatur in contactu calicis, & prolatione illorum verborum, *Accipe potestatem offerendi sacrificium Deo:* Ergo antequam Episcopus proferat illa verba: *Accipere Spiritum Sanctorum, Sacerdos habet potestatem physicam, sive ordinis, ad absolvendum à peccatis, subindeque ex vi illorum verborum, non recipit potestatem physicam ad absolvendum à peccatis, sed moralem, quae est ipsa potestas jurisdictionis.*

Q. 4. Respondeo

Respondeo potestatem physicam ad absolvendum à peccatis, non consistere in charactere Sacerdotali, sed in quodam modo reali & intrinseco majoris perfectionis, & extensionis ipsius, ratione cuius character est potentia physica, non solum supra corpus Christi verum, ad consecrandum ipsum, sed etiam supra corpus Christi mysticum, sive supra fideles pénitentes, ad causandum in ipsis gratiam remissivam peccatum, per absolutionem sacramentalis. Licet autem Sacerdos recipiat characterem sacerdotalim in contactu calicis, & prolatione illorum verborum: *Accipe potestatem offerendi sacrificium Deo, illum tamen modum extensivum, & majoris potestatis, recipit solum in prolatione illorum verborum: Accipite Spiritum Sanctum &c.*

8. Ex hoc intelliges notabile discrimen quod reperitur inter potestatem jurisdictionis in foro pénitentiae ad absolvendum à peccatis, & potestatem jurisdictionis in foro externo, quam habet judex ad actus judiciales exercendos; ista enim non presupponit necessariò aliam potestatem physicam, quæ sit fundamentum illius, benè tamen illa, nimirum characterem sacerdotalem, cum modo reali & intrinseco extensionis supra corpus Christi mysticum, jam explicato. Unde carentes charactere Sacerdotali, non possunt ab Ecclesia deputari ad exercendum officium Confessoris, & absolvendum à peccatis, benè tamen ad actus judiciales fori exteriori exercendos.

9. Dices, Cyprianus epist. 13. loquens de lapsis, dicit quod illi, absente Presbytero, *apud Diaconum quoque exomologem facere delicti sui possunt.*

Respondeo, illum omologesis nomine, non intelligere Sacramentalem confessionem, & condonationem peccatorum in foro interiori, quæ est actus characteris sacerdotalis; sed remissionem corundem in foro exteriori, & quoad pœnas Canonicas, qua cum non sit actus ordinis, sed jurisdictionis, Diacono, absente Presbytero, ab Episcopo committi potest.

§. III.

Qualitas confessionis sacramentalis.

10. Circa qualitatem confessionis sacramentalis difficultas est & controversia inter Theologos, an possit dari confessio sacramentalis, quæ sit valida, & tamen informis; id est que habeat omnia ad essentiam & valorem Sacramenti requisita, & nihilominus careat suo effectu, videlicet gratia & remissione peccatorum?

Respondeo id aliquando posse contingere, quia cum effectus sit extra essentiam suæ cause, potest interdum, ob aliquam subiecti indispositionem, ipsum non causare, ut patet in igne non semper producente de facto calorem, ob indispositionem subiecti: nulla ergo videtur esse repugnantia, quod confessio sacramentalis habeat omnia ad valorem Sacramenti requisita, & nihilominus per accidens non producat gratiam, ob aliquem defectum vel indispositionem pénitentis: v. g. si quis habens quatuor peccata mortalia, tria declarat in confessione, & de eis attritionem habeat supernaturalem quidem, sed ex motivo particularis deformitatis eorum, aliud verò ex inadvertentia inculpabili non declarat, nec consequenter de illo doleat, talis confessio erit valida, & tamen informis. In primis enim quod valida sit, ex eo patet quod omissione alicuius peccati ex ignorantia vel inadvertentia inculpabili, non reddit confessionem invalidam; quia licet tunc illa non sit integra materialiter, benè tamen

QUINTUS

formaliter, ut constabat ex infra dicendis. Quod verò sit informis, seu careat suo effectu, qui est remissio peccatorum, non minus certum videtur, quia in confessione unum peccatum non remittitur sine alio: Sed in casu posito non remittitur pénitenti illud peccatum quod ex inadvertentia inculpabili non declarat: Ergo nec alia quæ in confessione aperit remittuntur. Major patet, Minor probatur. Nunquam remittitur peccatum, nisi habenti dolorem formaliter aut virtualem de ipso: Sed in casu posito pénitens neque habet dolorem formalem neque virtualem de peccato omisso: non quidem formalem & explicitum, ut constat, cùm non cogitat de illo; neque etiam virtualem & implicitum, quia dolor de peccato, ex motivo ipsi speciali, v. g. de adulterio, ex speciali turpitudine ipsius, non est dolor virtualis de peccatis diversæ rationis, puta de furto, vel homicidio: pénitens autem in casu posito non dolet de tribus peccatis, nisi ex particulari motivo, & ex speciali ipsorum turpitudine: Ergo non habet dolorem virtualem & implicitum de quarto.

11. Dices, Peccata inculpabili oblitera remittuntur in Sacramento pénitentiae, quamvis confessio ad ea non se extendat: Ergo illa pariter remittuntur, quamvis attritio ad ea non extendatur, subindeque in casu posito, confessio non solum erit valida, sed etiam formata. Præseruit, quia tunc pénitens nullum ponit obicem gratia sacramentali, alioquin peccaret, quandoquidem obligatur ex præcepto divino non impeditum effectum Sacramenti, atque adeo non apponere illi obicem.

Respondeo, concessio Antecedente, negando consequentiam & paritatem, notabile enim inter integratatem confessionis, & integratatem attritionis reperitur discrimen; nam integritas confessionis solum est de præcepto, non de necessitate medij, unde quomodocumque satisfiat illi præcepto, confessio manet integra formaliter: pénitentia verò interior est medium per se requiritum ad remissionem peccati, unde si ea ad aliquod peccatum non se extendat, illud non manet remissum, quia non applicatur ei medium per se necessarium. Ad illud quod subiungitur dico, quod licet in casu posito pénitens non ponat gratia sacramentali obicem positivum, ideoque non peccet; ei tamen apponit obicem negativum, videlicet negationem extensionis attritionis ad illud peccatum ad quod inculpabili non advertit, & propterea gratiam sacramentalem non recipit, subindeque jus confessio in illo casu valida est, & tamen informis.

§. IV.

Integritas confessionis sacramentalis.

12. Quod attinet ad integratatem confessionis, duo sunt certa & indubitata apud Theologos, & totidem incerta, ac in controversiam revocata. In primis certum est, formalem integratatem semper esse necessariam ad valorem confessionis, subindeque teneri pénitentem declarare in confessione omnia & singula peccata, & quantum ad speciem, & quantum ad numerum, & quoad circumstantias speciem mutantes, nisi aliqua causa gravissima & urgens excusat. Ita enim definitur in Tridentino scilicet 14. cap. 5. Ratio etiam id suadet, primò quia in hoc Sacramento peccata remittuntur per modum judicij, media accusatione pénitentis, & sententia judicis: At sententia judicis præsupponit integrum peccatorum confessionem: Ergo & sacramentalis confessio. Secundò, Confessarius in hoc Sacramen-

to

DE SACRAMENTO POENITENTIAE. 165

to non solum habet rationem judicis, sed etiam medici: At medicus non potest sapienter medicinam præscribere, nisi omnes morbos infirmi perspectos habeat: Ergo nec Sacerdos potest salutarem pénitentiam præscribere pénitenti, nisi omnia & singula ejus peccata cognoscat. Tertiò, præceptum confessionis, ex Christi institutione, subrogatum est præcepto contritionis: Sed contritio non deler peccata, nisi peccator omnia detestetur: Ergo nec confessio, nisi omnia declarantur, & Ecclesiæ clavibus subjiciantur.

13. Secundò certum est, materialem integratam non semper esse necessariam ad valorem confessionis, vel ad fructum sacramentalem percipendum, sed multas esse causas excusantes ab illa. Prima est oblitio, quando scilicet quis, adhibita sufficientia diligentia, non meminit alicuius peccati. Secunda est impotencia physica, ut si pénitentis amissio loquelâ, vel in phrenesim versus, nequeat confessionem perficere, tunc enim uno peccato auditio absolvevidus est. Tertia est impossibilitas moralis, ut in casu quo pénitens propter suum, vel confessari, vel alicuius tertij grave damnum, non potest distincte omnia peccata confiteri.

14. Dices, Homo non obligatur ad id de quo nullum extat præceptum: Sed nullum extat præceptum divinum vel Ecclesiasticum de confitendis circumstantiis intra eandem speciem notabiliter aggravantibus: Ergo fideles ad id non tenentur. Unde Tridentinum scilicet 14. cap. 5. doctrinaliter definiens que circumstantiae in confessione explicande sint, meminit solum earum quæ speciem mutant, & D. Thomas in 4. dist. 16. qu. 3. art. 2. quæst. 5. sic ait: *Alij verò dicunt quod non sunt necessariò confitenda nisi circumstantia que ad alind genus & speciem peccati mortalis trahunt, & hoc probabilius est.*

Respondeo, concessio Majori, negando Minorem, extat enim præceptum divinum de confitendis illis circumstantiis, ex institutione hujus sacramenti sequens; cùm enim sit institutum à Christo per modum judicij, quidquid requiritur ad hoc ut Sacerdos recte de criminis gravitate judicare possit, cadit sub præcepto divino; unde cùm explicatio circumstantiarum intra eandem speciem notabiliter aggravantium, necessaria sit, ad hoc ut confessarius rectum de gravitate criminis efformet judicium, ut jam ostensum est, sub præcepto divino cadit. Ad Tridentinum verò dicendum est, illud id est explicite non meminisse nisi earum circumstantiarum quæ mutant speciem, quia controversiam inter Theologos, de aliis quæ non variant speciem, noluit definire. Ceterum ratio quam tradit ob quam explicari debent illæ quæ variant speciem, ostendit implicitè necessariò declarandas esse alias quæ intra eandem speciem notabiliter aggravant, ut ex supra dictis constat. Addo quod Concilium docet confitenda esse peccata, non solum quantum ad speciem, sed etiam quantum ad numerum: peccatum autem habens circumstantiam notabiliter aggravantem, nonnunquam est virtualiter multiplex, ut patet in furore mille aureorum quod æquivalent mille furtis unius aurei, & in odio per integrum annum durante, quod æquivalent & continet virtualiter plures actus odij, quia continuatio peccati est virtualis quædam distinctio & multiplicatio peccatorum. Unde Catechismus ejusdem Concilij de Sacram. pénit. §. *Sed quoniam*, docet non modo peccata omnia, sed etiam circumstantias quæ peccati gravitatem valde augent vel minuant, in confessione explicandas esse.

Ad D. Thomam dicendum est, illum scilicet excludere velle loco citato ab obligatione confiten-
di,